

ges af en oplysningsvirksomhed, f. eks. gennem skolerne, og en opmuntning til aflevering.

De egentlige forsteninger kan fredes på de lokaliteter, hvor de forekommer, i medfør af § 10, nr. 2.

§ 7. Afgørelser om standsning af jordarbejde i anledning af fund af subfossilt materiale eller meteoritter og om aflevering af fund træffes af ledelsen af det museum, hvorunder fundet videnskabeligt set sorteres. Denne kan også udpege lokale repræsentanter til modtagelse og opbevaring af fund.

På samme måde, som det kan besluttes, at et fortidsminde ikke skal være fredet, kan det pågældende museums ledelse beslutte, at forekomster, som de i § 6, stk. 1 nævnte, ikke skal være fredede.

§ 8. I Danmark ydes dusør for aflevering af danefæ. Rigsantikvaren har en bevilling til dette formål. Det må antages, at det vil være lettere at opnå overholdelse af lovens regler ved løfte om dusør end ved trussel om straf. Dertil kommer, at man er interesseret i at få publikums aktive medvirken i indsamling og aflevering af videnskabeligt værdifulde fund. For Grønlands vedkommende angår bestemmelsen både aflevering af oldsager og af naturvidenskabeligt interessante fund.

Til kapitel II.

Kapitlet indeholder dels en angivelse af de formål, der kan tilgodeses ved gennemførelse af en fredning ved en administrativ akt (§§ 9-10), dels reglerne for behandling af fredningssager (§§ 11-17). § 1, nr. 9, i lov nr. 182 af 26. maj 1972 for Grønland om ekspropriation vil ikke blive anvendt i det omfang, reglerne i dette kapitels §§ 11-17 indeholder hjemmel for den ønskede fredning.

§ 9, 1. stk. svarer til den danske naturfredningslovs § 59. Den supplerer den grønlandske erhvervslovs § 4, for så vidt angår fredning af dyrearter, idet de to sæt af regler skal varetage forskellige hensyn. Fredning af en dyreart i medfør af erhvervsloven må antages at forudsætte, at den fredede dyreart har en erhvervmæssig betydning, som beskyttes gennem fredningen, mens fredning efter denne lov tjener videnskabelige, undervisningsmæssige, historiske eller lignende hensyn. 2. stk., hvorefter ministeren kan frede ubeboede områder og lokaliteter af hensyn til nyplantninger m. m., gør det muligt at give bestemmelser til værn for sådanne områder i en vis periode, uden at der er tale om en egentlig fredning.

§ 10, nr. 1, angår fredninger, der tilsigter at bevare karakteristiske landskaber og „grønne områder“ til gavn for almenhedens almindelige færden. Det kan være områder, der er velegnede som fjernere udflygtsmål, og hvor fredningen skal sikre de

fælles udnyttelsesmuligheder, f. eks. som jagt- eller fiskeområde, eller områder umiddelbart i nærheden af byerne, der skal beskyttes mod forringelse i forbindelse med byudvikling og tilsikre passende rekreative områder i tilslutning til bebyggelsen. Ikke mindst omkring åbentvandsbyerne med deres hastige vækst er behovet for en regulering af denne art stærkt påkrævet.

§ 10, nr. 2, angår fredninger til gavn for en række videnskabelige formål i videre forstand. Fredning af plantearter kan komme på tale som totalfredning, jfr. § 9, men i reglen vil det være nødvendigt tillige at frede lokaliteter - miljøer - hvor den pågældende art findes. Hvis miljøet ikke sikres, kan arten forsvinde, selv om der ikke gøres noget direkte overgreb på selve planten.

For dyrearters vedkommende gælder det også, at fredning af arten ofte må kombineres med fredning af en lokalitet, f. eks. hvor arten er særlig rigt repræsenteret. Fra zoologisk side har det været fremhævet, at det var vigtigt, at renens og moskusoksens vandringsveje blev fredede. Det drejer sig om lange strækninger, som i tidligere perioder har været fulgt af disse dyr under udbredelse fra ét arktisk område til et andet. Det er af stor betydning for bestanden i Grønland - hvor arterne af klimatiske grunde stadig kan risikere at bukke under - at man holder mulighederne for indvandring fra andre arktiske områder åbne.

Også hvalrossernes landingspladser, hvoraf nu kun tre er tilbage, er fredningsværdige. Det er lokaliteter, hvor hvalrosserne søger op i fældningstiden. Jagt på disse steder kan være ødelæggende for bestanden.

I øvrigt har der igennem flere år været arbejdet med planer om oprettelse af reservater inden for hver kommune i Grønland. Der har været tale om fredning af ret store områder, og den lokale afgrænsning må forventes at foregå ud fra en samlet konkret overvejelse af, hvad undervisningsmæssige, naturhistoriske, historiske og eventuelt rekreative hensyn tilsiger. Fredninger af denne art må kunne ske med henvisning til nr. 1 og 2.

Fredning af lokaliteter eller områder kan endvidere have geologisk interesse. Det er oplyst, at der er visse sjældne minerallokaliteter, som der er behov for at frede, og der kan også være behov for at frede visse lokaliteter med særlig tæt forekomst af fossiler. Det vil være svært at totalfredde visse mineraler, fordi man derved vil kunne besværliggøre eller umuliggøre erhvervmæssig udnyttelse af mineraler, der optræder sammen med de pågældende sjældne mineraler. I hvert enkelt tilfælde må fredningsbehovet afvejes over for behovet for erhvervmæssig udnyt-